

1744 i 1761. *Masos de la Cerra* o *M. de la Serra* anys 1619, 1761 i 1766. Abans havia dut un altre determinatiu *La Serra de Tartacó* 1585, *Mas d'En Tartacó* 1761; i en rigor podem dir que això ja venia almenys d'un segle abans que aquell, car un doc. de Bna., any 1460, anomena «el Mas d'En Jaume Scoda, qui és a la Coma de la Vall de Tartacó».

ETIM. El més natural és pensar que *Almos* sigui un NP, tal com deu ser-ho, aràbic, el de *Tartacó*; i el nom que, ajuntant-se amb l'arabisme *dār* 'casa', ha donat el de Darmós. L'ètimon d'*Almos* el veig en el NP germànic ADALMUS, variant del que ha donat el del poble *ELS ALAMŪS* (veg. l'article, supra). Era nom de dona (suposo sempre): «Bernardus Amati, vicecomes, et conjux mea vicecomitissa, nomine *Na Almus* --- signum *Na Almus*» en un doc. cat. de 1133 (D'Albon, *Temple*, p. 50); una altra *Almus* (bis) en doc. d'Esplugua de Francolí, a. 1151, MiretS (*TemplH*, 302). En forma més conservadora la dama és *Adalmodis* doc. del mateix any, *Azalmodis* 1153 (ib. 302, 303).

Notem que tant l'Esplugua (lloc d'aquesta dama) com *Els Alamús* es troben quasi a la mateixa comarca que la Serra d'Almos (uns 50 k. més al N. o NE.).

Fonèticament ja es veu el que va passar: ADALMODS esdevingué *Aalmos*, i en contraure's les dues *aa* pretòniques, l'accent, encara que primitivament fos a la o, es desplaçà a la vocal anterior llarga *āmos*; segons el procés normal que ha donat *dèsset* < *deesset*, *bòria*, *Lòria*, *Sèrni* (< *Saernin*) (i anàlogament *Súria*, *Mura*, *Mòri*, *clàvia*, *L(a)èrna*). Veg. BDC XIX, 26, i els respectius articles a *DECat* i a l'*Onom. Cat.*

¹ Per això s'explica la forma confusióària «Serra d'*Almors*» de la GGC 436. El Sr. Brull de Tivissa atribuïa a En Moll l'opinió que *Almos* podia venir d'*Almors* 'els moros' (barrejant-hi el NL *Almor*, variant de *El Mor*); però no sembla que Moll hagi publicat res d'això (l'hi lleven?); en tot cas en *AlcM* només recull el que jo en vaig dir en la nota de *ZCeltPh.*, reproduïda en *Top. Hesp.* II, 210, on jo em limitava a relacionar-ho sense concretar amb l'ètimon celtoide del cast. *álamo* (però en *DECH* I, 107b, n. 9, ja no dic res del nostre NL). Quan es publicà el nomencl. de la Generalitat, de 1934, assessorat per Fabra, Casac. i jo, *la Serra d'Almos* encara no era municipi; l'any 1936, elevat a aquesta categoria, ens consultaren, i dictaminàrem *La Serra d'Almos*; el nom sortí d'una manera en el decret de la Generalitat (sembla per err. tip. o de còpia) i un poc diferent, *Serra d'Almos* (amb oblit de l'article) en el llibre de la *Divisió Territorial*, de 1937. En la nova ed. del Nomencl. del C. E. C. (ed. Aedos, 1964), ja correctament *La Serra d'Almos*.

Almossella, V. *Almacelles*

ALMOSTER

Poblet del Baix Camp de Tarragona.

PRON MOD. *almusté* a Maspujols, *l'almusté* El Morell (1920), i jo també ho tinc anotat així de Vila-

seca (1931); però com que el nostre millor observador, el vallenc Cases Homs, solament deia «la gent senten *al-* com a article», i a Maspujols havien donat *mustarèns* com a gentilici (1920) (implicant *mustié* com a forma vulgar) adoptàrem, com a nom oficial, *Almoster* amb *Al-* i sense article català.

DOC. ANT. N'hi ha poca, com correspon a l'escassa importància de la localitat, però ja consta com *Mosterio* l'any 1164, Morera, *Tarr. Cr.* I, § 28, i Font Rius *C.d.p.*, § 125; *Monasteris* només en una còpia de 1539 (avui perduda de l'Arx. de La Selva, on s'han fet moltes falsificacions).

ETIM. Certament aràbiga, sense descartar del tot que s'hi sumés un poc una arrel mossàrab. Era fàcil pensar en alguna variant de *monestir* (jo mateix ho tenia a la vista en un vague diagnòstic d'E. T. C. I, 256.2). De tota manera no, almenys, en la forma que diu *AlcM*: «del mossàrab *al-monastir* MONASTERIUM». Fonèticament no és possible la pèrdua d'una -a- i menys davant st. Cert que podríem pensar en un *MONISTERIU del ll. vg. que ha donat la variant fr. ant. *mostier*, però en tal estructura aqueixa contracció pròpia de la fonètica francesa i del reto-rom. (*mustair*); i fins en toponímia aquesta forma contracta és quasi solament del N. de França (dos casos només de *Moustiers* en els B-Alps (Vincent, § 871). En toponímia catalana i hispànica el mot ha mantingut la síl·laba -na- o -ne- pertot: el nom de la vall de *Monestero* a l'Alt Pallars; *Monachil*, *Almonacid* en toponímia mossàrab castellana (*EntreDL* III, 160, 166), en cat. *Monistrol* etc.; hi ha certament un cas de *Mustiri* a la vall d'Aneu, però allà és per la caiguda bascoide de la -n- intervocàlica pròpia d'aquesta vall extrema (E. T. C. I, 124 (c), però no del mossàrab).

³⁵ Ha de ser pròpiament arabisme, d'acord amb el seu *Al-*. El més probable em sembla que vingui de *mustâr* «mosto del vino, miel del lagar» registrat en *PAlc*, en *RMa* i en altres autors vulgars, car Dozy (*Suppl.* 652) el documenta en andalussís com Abenalauam i l'oriental (o també hisp.) Abulwalid, i potser el Gawalikí; sense comptar Berggren i el *Mohit*. Hi ha en això una arrel pròpiament àrabo-semítica? Potser no perquè no lliga amb el sentit de l'arrel aràbiga *stîr*, o hi hauria vell manlleu afro-romànic de MUSTUM?: ⁴⁰ decideixin els especialistes.¹

⁴⁵ Crec que aquí està l'ètimon del poble tarragonès. Car si bé en el terme d'*Almoster* també s'hi cullen cereals, avellanies i fruita, i encara que sigui més prop de Reus que de Valls tanmateix les geografies enumeren en primer lloc el vi entre les seves produccions: segons la GGC 644, s'hi cullen 1605 hectolitres de vi, i avui la vinya ocupa 1/5 de tot el terme, quasi tant com els avellaners. L'evolució fonètica de *al-mustâr* és legítima car és natural que els moriscos ho interpretessin com 'el poble moster', el poble del most, i així es tancà -ar en -er encara que sigui darrere *î*. Cf. *Moçtarro* f° 12r, *Moçtar* 11r, i alterat en *Motarro* 8r, 11r, pda. de Tivissa, a. 1340, *Capbreu d'Entença*, p. 229 (així també en Bru Borràs, *Fu. d'Hist. de Tivissa*).

Essent un nom d'aquesta forma, també es podia